

Är lungcancerscreening **screeningprogram?**

**/// Lungcancer-
screening räddar
liv. Det behövs inga fler
studier för att visa det.**

Hur kommer det sig att screening för lungcancer ännu inte införts i Sverige? Detta diskuterades när RCC i samverkan bjöd in till workshop.

Lungcancerscreening skulle rädda liv i Sverige, det är visat i flera stora internationella studier. Ändå har Socialstyrelsen inte ens börjat utreda om screeningen ska rekommenderas här. Hur hänger det ihop? För att tydliggöra var frågan står i Sverige bjöd RCC i samverkan in till en workshop som samlade perspektiven och specialisterna för en genomgång.

En mulen dag i februari samlade RCC i samverkan fler än 20 experter i en studio i Stockholm för att belysa frågan om lungcancerscreening från alla håll. Bland deltagarna fanns flera lungläkare men också representanter från Socialstyrelsen, Socialdepartementet, Screeningrådet och Cancerfonden, liksom RCC:s screeningsamordnare, en hälsoekonom och flera andra. Alla föreläsningar spelades in och kan ses i efterhand.

INTERNATIONELLA STUDIER VISAR ATT SCREENINGEN RÄDDAR LIV

– I dag diagnosticerar vi drygt hälften av alla lungcancerpatienter när de är i ett stadium då vi kan ge livsförlängande behandling men inte bota sjukdomen. Om vi hittar tumörerna tidigare ökar chansen till behandlingar som botar och som dessutom ger mindre biverkningar. Men i de stadierna ger tumörerna fortfarande inga symtom, förklarade Mikael Johansson, onkolog i Umeå.

Jan Nyman från Svenska lungcancerstudiegruppen visade att internationella studier har visat att screeningen tydligt flyttar andelen nydiagnostiserade tumörer från sena till tidiga stadier.

Sveriges nästa

Kjell Ivarsson, nationell cancersamordnare på Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, diskuterar med moderator Erik Blix.

– Lungcancerscreening räddar liv. Det behövs inga fler studier för att visa det, slog Jan Nyman fast under sin föreläsning om tidigare studier.

SVENSKA STUDIER UNDERSÖKER HUR VI KAN NÅ MÅLGRUPPEN

Så hur kommer det sig att screening för lungcancer ännu inte införts i Sverige? Deltagarna vid workshopen var överens om att resultaten från de internationella studierna är överförbara till Sverige. Ändå startar nu ytterligare en studie, utöver den som redan pågår i Stockholm. Hur kommer det sig?

– Frågan i studierna är inte om lungcancerscreening kan rädda liv utan hur vi kan konstruera screeningen för att den ska bli så effektiv som möjligt, förklarar Mikael Johansson. Det är viktigt att ringa in vilka som har nytta av screening och hur vi ska nå dem på ett effektivt och jämlikt sätt.

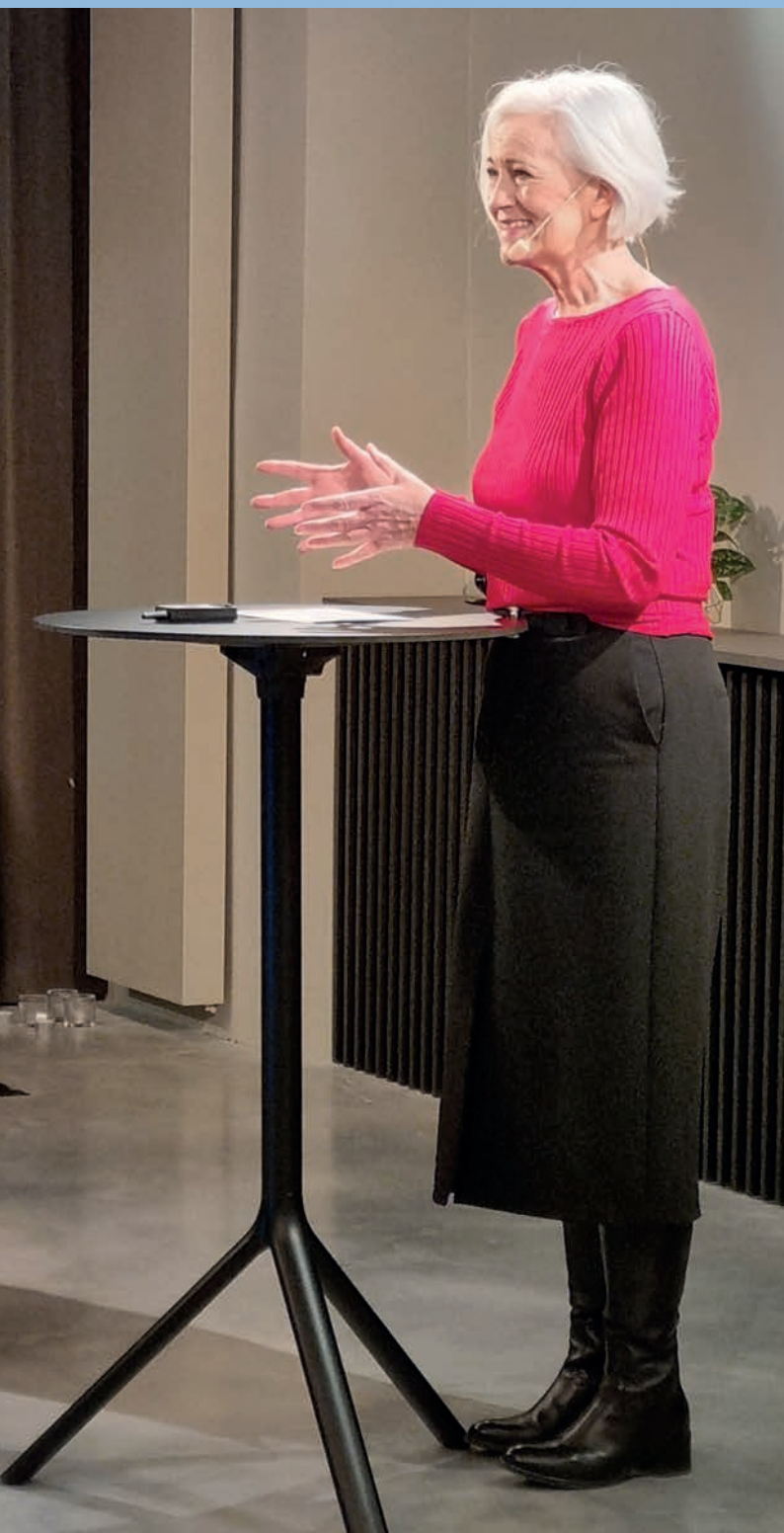
De pågående studierna i Sverige ska undersöka olika metoder för att nå ut till målgruppen för screeningen, och även undersöka om det finns fler sätt att avgränsa målgruppen än ålder och rökningshistoria. Till exempel fick workshopdeltagarna en genomgång av hur biomarkörer ska prövas. RCC och

LUNGANCERSCREENING SOM PILOTSTUDIE I NORR OCH VÄST

En pilotstudie planeras i Västra Götalandsregionen och Region Västerbotten för att testa lungcancerscreening. Bakom studien står RCC Norr, RCC Väst, Umeå universitet och Sahlgrenska Akademien vid Göteborgs universitet.

Studien omfattar ett slumpmässigt urval av personer i åldrarna 50-74 år i respektive region. Syftet är att undersöka genomför-

barheten av lungcancerscreening i svensk sjukvård och få mer kunskap kring målgruppens acceptans och intresse för att delta. Målet är att undersöka 1 000 personer i Region Västerbotten och 1 000 personer i Västra Götalandsregionen inom ramen för studien.

Socialstyrelsen har en dialog med målet att Socialstyrelsen ska påbörja en utredning om att rekommendera screeningprogrammet när det finns tillräckligt med underlag för beslut.

– Ett screeningprogram är en stor apparat. Det är mycket viktigt att vi inte inför något som inte får effekt. När vi dem som vi behöver nå? Får det effekt för rätt grupper? Det är precis det som piloterna undersöker, sa Socialstyrelsens utredare Margareta Hedner under paneldiskussionen.

JÄMLIKT DELTAGANDE I FOKUS

Just frågan om att nå ut med screeningen på ett jämlikt sätt löpte som en röd tråd genom workshoppen, från sjukvårdsministerns inledningsanförande till den avslutande paneldebatten.

Båda de svenska studierna vänder sig till rökare och före detta rökare. Att rökning är vanligare hos personer med kortare utbildning och lägre inkomst är känt, liksom att de nuvarande screeningprogrammen har svårt att nå just denna grupp.

– Vi ska inte underskatta hur svårt det är att nå just de grupperna som vi behöver nå. Den metodiken behöver vi hitta. Vi misslyckas inom de screeningprogram som vi har i dag och i det här programmet kommer det att bli extra viktigt och svårt, sammanfattade screeningsrådet Anders Tegnell under den avslutande paneldiskussionen.

Gunnar Wagenius och Nina Markholm Nordgren redovisade erfarenheterna från Stockholmsstudien, som ännu inte är avslutad.

– Slutsatsen är att de som kallas kommer till undersökningen. Vi kan identifiera riskgruppen och vi kan upptäcka cancer tidigt. Gensvaret är faktiskt bättre än förväntat, sammanfattar Gunnar Wagenius.

RCC:s screeningsamordnare Elin Ljungqvist var också hoppfull.

– Vi är i en annan tid nu än när vi startade de andra screeningprogrammen. Vi har andra verktyg och insikter nu, sa Elin i paneldebatten.

TEXT OCH BILD:

ULRIKA BERG ROOS, NATIONELL SAMORDNARE
KOMMUNIKATION, SVERIGES KOMMUNER OCH REGIONER, SKR,
ULRIKA.BERG.ROOS@SKR.SE

Sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson
inledningstalar.

LUNGCANCERSCREENING SOM PILOTSTUDIE I REGION STOCKHOLM

Region Stockholm har gett RCC Stockholm Gotland i uppdrag att genomföra ett utvecklingsprojekt för att ta reda på om riktad screening kan vara ett kostnadseffektivt sätt att upptäcka lungcancer i ett tidigt skede och om metoden är genomförbar i praktiken.

Pilotstudien omfattar kvinnor i åldern 55–74 med ökad risk för lungcancer och görs i samarbete med Karolinska Universitetssjukhuset. Studien fokuserar på både sekundärprevention genom

röntgenundersökning av lungorna med lågdos-datortomografi och primärprevention genom erbjudande om rökavvänjningsstöd via Sluta-röka-linjen. Studiens mål var att inkludera 1 000 kvinnor. Målet är redan uppnått och studien inkluderar nu fler personer och även män.